

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIATIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

CUPRINSUL:

	Pag.
I. Lupaș: Despre bănci	711
Comuna „Viitorul“	714
Delasântioana: Scrisori către țărani	716
C. Osvadă: Inceputul și dezvoltarea băncilor populare din România	719
Pomăritul și foloasele lui	722
Din popor	724
Știri	724

Înștiințare.

*Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.
Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.*

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărănimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an . . . . . 4 cor.

Pe jumătate de an . . . . . 2 „

Pe trei luni . . . . . 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărănimia — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărănimii. Indesebi primim bucuros articole cu povește economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

ȚARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul:

Pe un an	4 cor.
Pe o jumătate de an	2 „
Pe trei luni	1 „
Pentru România	6 Lei

REDACTOR:
OCTAVIAN GOGA

Redacția și administrația:
Sibiu, (Nagyszeben)
Str. morii, 6.

DESPRE BĂNCI.

Mare este puterea banului. Mai mare, decum ar trebui să fie. De aceea aveă toată dreptatea înțeleptul cronicar moldovean *Miron Costin*, să scrie în *Letopisețul* său despre puterea banilor, după cum urmează: «*Banii răscolesc în lume împărățiile și mari cetăți surpă, cum zice un cuvânt leșesc: sula de aur zidul pătrunde*»...

Noi Românii, partea cea mai mare, n'am prea avut noroc, cum n'avem nici azi, de această «sulă de aur». Banii niciodată nu ne-au îmbulzit. Bageșeamă așa ne-a fost ursita: să rămânem oameni săraci.

Din toată agoniseala muncii noastre, adunată la un loc, s'au putut totuș înigheba o mulțime de bănci românești. Doar chiar mai multe, decât ar fi trebuit.

Despre băncile acestea s'a prăsit, în timpul din urmă, multă sămânță de vorbă. Cu rost și fără rost, dupăcum s'a nimerit. Așa, un avocat din Banat a slobozit acum, nu de mult, într'o gazetă românească vorbe aspre împotriva tuturor băncilor noastre. Cică ele ar fi o pacoste pentru oamenii nostri dela sate, fiindcă jupoaie poporul, înglodându-l în datorii, până se îneacă. Că până nu erau atâtea bănci românești, sătenii nostri nu-și prea luau jugul datoriilor pe cap, fiindcă nu aveau încredere în băncile străine. Că băncile noastre nu ajutorează în deajuns poporul, ca să pună mâna pe pământ, ca să sporească moșia românească, temelia traiului nostru ca neam — și altele, și altele...

Acum noi, după puțina și neînsemnata noastră cunoștință în afacerile de bancă, nu vom putea spune, pe felelat, că lucrurile acestea sunt toate neadevăruri. Vom

cuteză a spune însă, că lucrurile nu merg bine pretutindeni. Multe din băncile noastre par a-și fi uitat, că banii, pe cari îi chivernisesc ele, dimpreună cu toate cametele, pe cari le adună din truda poporului, ca să le risipească fără folos, prin buzunarele acționarilor — sunt o *avere națională*, asupra căreia nime nu-și poate formulă vre-un drept, afară de *poporul nostru*, care crează și sporește aceste capitaluri.

Foarte prost lucrează conducătorii băncilor dela sate, voind a întercă pe poporeni dela orice binefacere, ce ar putea izvorî și pentru dânșii dintr'o chiverniseală înțeleaptă a banilor așezați la cutare bancă. Ei greșesc și se înșală amarnic în socotelile lor, când umblă cu gândul de a se înfruptă singuri din venitele băncilor, de a fi numai *domnii*, ei în de ei, la conducere, ca să nu-i poată nime împiedeca în planurile lor de căpătueli. Așa se întâmplă, că se formează câte o clică, adecă tovărășie mai mică, de câte-va rudenii sau câți-va prietini de interese, care se înstăpânește apoi, în mod nedrept și neiertat, asupra câtorva din băncile noastre, ca să le sugă toată mana. De aci urmează apoi certe și pricini nesfârșite. În unele comune, cei ce n'au putut încăpea în direcțiunea băncii vechi, se apucă și fac ei de capul lor alta nouă. Și iată prilejul de învrăjbire și dezbinare e gata. Asta domnilor să știți, că nu e cu cale. Pentru-că băncile noastre trebuie să aibă altă menire și alte scopuri, cu mult mai frumoase și mai creștinești.

Ele trebuie să fie înainte de toate institute de asigurare economică pentru traiul de mâne al neamului nostru întreg. Tocmai fiindcă e atât de adevărat — durere — cuvântul leșesc, băncile noastre sunt chemate să făurească, prin conducere și chiverniseală înțeleaptă acea «sulă de aur», cu ajutorul căreia să putem străbate și surpă zidul tuturor vrăjmășiilor, câte ne împresoară amenințând cu strivire viața neamului nostru, și cari fac pe bieții oameni săraci, să ia toiagul pribegiei în mână și să plece, peste țări și mări, în afurisita de Americă, de unde se întorc frânți și istoviți trupește și sufletește.

Cea mai de căpetenie datorință a tuturor băncilor românești e, înainte de toate, *ajutorarea sărăcimii* prin cumpărarea și parțelarea de moșii, prin înființarea unor

magazine de bucate ș. a., deci sprijinirea *datorașilor*, din sudoarea cărora trăesc aceste bănci și își ridică palate strălucite, ori este lipsă de ele, ori nu. — În rândul al doilea toate băncile noastre unite în o frumoasă tovarășie, care se numește «Solidaritatea» ar trebui să se sfătuiască, cum ar putea veni grabnic în ajutorul școalelor noastre primejduite, jertfind toate împreună o sumă mare, iar nu tot așa cu țărăita, câte 50—60 coroane pe an, cum s'a făcut până acum așa, ca de mântuială. Mai departe să se asigure o sumă mai mare pentru ajutorarea celor ce scriu cu tiparul și luminează poporul sau pentru răsplătirea acelor cari, mergând în mijlocul poporului, îi dau prin graiu viu sfaturi economice și îndrumări românești. Să li se impună, în sfârșit, tuturor funcționarilor de bancă, dela cei mai mari până la cei mai mici, ca fiecare să țină cel puțin odată pe an o prelegere pentru popor. Nepăsarea lor de până acum a fost prea bătătoare la ochi. Anul trecut, de pildă, dintre 158 prelegeri populare, câte s'au ținut sub oblăduirea «Asociațiunii», abia 6, zi șase au fost rostite de cătră niște funcționari de bancă, mai zeloși și cu mai multă dragoste pentru popor, de sigur, decât ceilalți tovarăși ai lor.

Să nu se uite, că tocmai chestiunile economice, în deosebi cele de bancă, sunt cele mai arzătoare pentru traiul poporului nostru. Și fiind ele atât de încurcate, poporul are lipsă de multe, foarte multe și *repețite* lămuriri.

Dacă toate lucrurile acestea se vor face — și ele trebuiesc neapărat făcute, fără amânare! — atunci se vor tocî învinuirile de tot felul îndreptate contra băncilor noastre, și va rămâne curatul adevăr acela, pe care îl spune badea Gligor din povestirea fiertatului Ion Pop-Reteganul, că adevă: «Băncile sunt ca apa, că apa stânge focul, apa domolește setea omului și a dobitoacelor și răcoarește câmpurile, apa ne spală de uriciune, dar de n'om băga de seamă, apa ne și înneacă»....

Să fim deci cu băgare de seamă, oameni buni! Mai ales noi datorașii.

I. Lușaș.

COMUNA „VIITORUL”.

XXV. După 40 de ani.

Părintele Peptea e cătră apusul vieții. După o muncă înțeleaptă, încordată și neîntreruptă de 40 de ani, dânsul vede cu mulțămire comuna «Viitorul» ridicată între cele mai de samă comune. *Biserica, școala, casa comunală, și banca* sunt adevărate podoabe ale comunei. Nu numai atât. Ele sunt înzestrate cu *fonduri frumoase*.

Stradele sunt regulate, provăzute pe delături cu șanțuri pardosite și umbrite de pomi.

Cîmîterul bisericei și al morților închise, binerânduite și pline și ele cu pomi.

Casele și zidurile economice corespunzătoare trebuințelor.

Grădinile bine închise, pline de *pomi și legumi* și la fiecare casă câte o *stupărie*. *Vitele* toate de soiul ales.

Unelte și mașini economice înlesnesc lucrarea oamenilor și vitelor. *Hotarul comasat*, bine lucrat și aducător de belșug.

Viile înoite cu viță americană. În *grădina* cea mare a școlai se produc mereu *altoi și viță* de vie pentru trebuințele locuitorilor.

Locul de 200 jugăre, anume destinat pentru pomel, este plin cu cei mai nobili pomi și fiecare familie din comună își are acolo partea sa. *Drumurile de hotar* bine îngrijite și pe delături și ele plantate cu pomi.

Însoțirile economice, începând cu :

banca,

societatea de asigurare a vitelor,

tovărășia pentru valorizarea productelor economice,

tovărășia de consum și

societatea de înfrânare, — toate prosperează și ridică bunăstarea materială și morală a locuitorilor.

Nu mai puțin prosperează și celelalte *însoțiri cu caracter* mai mult *social, intelectual și moral*, anume :

însoțirea de femei pentru înfrumșețarea bisericii,

societatea de cântări,

corul bisericesc,

societatea de cetire,

societatea pompierilor și orchestra lor.

Prin școală, prin *predicile* ținute neîntrerupt timp de 40 de ani, prin *prelegerile* ținute deosebit oamenilor în vârstă și prin *cetit*, — se introduce și statornicește o vieață mai frumoasă și mai vrednică în toate casele și peste tot între locuitorii comunei.

Dela un timp oamenii ajung de cetesc toți în Dumineci și sărbători: în casă, în grădină, la stradă; alții și în localul societății de cetire.

Nu e casă fără o carte de rugăciuni și cartea evangeliilor, fără calendar, fără o foaie bună, adesea și fără o mică bibliotecă.

Toți iau parte cu drag la serviciul dumnezeesc, la predice și învățături.

Toți sunt *harnici*, toți *cruțători*.

Chiar și copiii economisează. De când s'a introdus *casa de economie școlară*, orice ban ei îl depun aici; nu pe țigări și alte lucruri netrebnice, cum fac copiii din alte sate. Astfel ei se obicinuesc de mici la vieață cumpătată, la înfrânare și păstrare.

Nici *bețiile*, nici *luxul* și alte lucruri stricătioase nu întră în obicinuițele oamenilor din comună.

Oamenii sunt *pacinici* și nu râvnesc la bunul altuia. *Judecările* le cunosc numai după nume.

Câțiva rami ai *industriei agricole* ce poporul a început să-i deprindă în timpul iernii, sporesc și mai mult bunăstarea locuitorilor. *Portul* și *industria de casă* se susțin neștirbite; *limba*, *legea*, *jocurile*, *bunele obiceiuri* și *datini* asemenea.

Prin întocmirile sale bune de tot felul, prin hărnicie și păstrare, prin dragostea de carte, prin vieața morală și religioasă «Viitorul» ajunge o comună fruntașe, o comună model.

Comuna își are *meseriașii* și *negustorii* formați din sinul său. O mulțime de *meseriași*, *negustori* și *cărturari* s'au așezat prin alte sate și la oraș.

La miliție toți feciorii din «Viitorul» ajung șargi și se disting prin trezvie, curaj și bune purtări.

Femeile sunt podoaba satului: prin sănătatea, hărnicia și deșteptăciunea lor; dar mai ales prin vieața lor curată și prin împlinirea număroaselor și grelelor datorințe de bune mame, soții și econoame.

Iată, iubiți cetitori, comuna care formează, cum am zice, veriga de aur în lanțul nesfârșit al vieții poporului nostru.

Toți cei în vieață, cari au muncit la marea lucrare de înălțare a acestei comune, privesc cu drag în trecut și cu nădejde în viitor.

Preotul însuș care a avut partea leului în toate aceste lucrări fericitoare pentru popor, după ce își așează drept următor în scaun pe un nepot al său, are fericirea de a putea să zică cu dreptul Simeon: «Acum slobozește stăpâne pe robul tău în pace...!»

SCRISORI CĂTRĂ ȚĂRANI.

VI.

Bade Șofroane!

După cum văz că-mi scrie Nițu, nepotul dumnitale în scrisoarea cea mai de pe urmă, trebuie să-ți spun drept că nu s'arată a copil rău; numai nu știu acuma, le scrie din capul lui ori i-le spui Dta, că mie mi-s'ar părea, că după vârsta lui necoaptă, îmi pune o întrebare prea mare, la care nici eu nu pot răspunde tocmai, tocmai, la temei, și, tare mi frică, că n'or putea răspunde nici alții mai procopsiți la minte ca noi doi.

Adecă 'mi scrie Nițu:

„... Și aș vrea să știu bădiță — că așa i-am scris să-mi zică — de ce nu mai e lumea noastră ca cea de demult, de ce? că eu nu mă pricep bine în socoteala lumii, că unii zic că am înaintat în deșteptăciune și ne știm duce traiul cu rândueli mai bune, dacă le dăm de rost; că acum mintea omului, cât ar fi el de prost, tot îi mai largă, decât aceea al celui mai cuminte om de-acum cincizeci de ani în satu nostru, afară de popa și de dascălu, — dac'o fi fost dascăl pe atunci. Da eu, bădiță, după socoteala mea cred că de-abiă de-acum, de un cârd de vreme, începem noi a ne prosti, că văd eu bine cu cât amar se câștigă banul și ce lesne îl aruncăm din mână! Războiul stă deșelat în șopru, acul stă ruginit în fundul lăcriții, și portu-i coreit, și jidovul vinde dichisituri pentru podoabele femeiești pe tului de cucuruz, și pistrițează satul și ne corcește portu, și ne face de râsul lumii, că eu dela moartea bunicii n'am mai văzut cămașe cu altiță nici iie cu fodori cusută de mână de femeie, făr' tot numai dichiseli cari de departe bat la ochi, iar de-aproape miroasă a lene. Eu nu știu, acum bădițule, fi-va așa spor la minte, ori am pierdut-o și pe care am avut-o! Și te-aș ruga să mă descebaluiești Dta în treaba asta, că mie tare îmi vine a crede că noi mergem îndărăt!“

Ușor de întrebat, dar greu de-a răspunde!

De ce?

De ce ne-am corcit portul!

Dar de ce l-am corcit?

Vezi asta-i asta!

După socoteala mea tot s'ar putea răspunde!

Pe vremea când s'a infiripat frumosul nostru port românesc, el n'a izvorit după oarecare rânduială pusă la cale de te miri ce maistăr, și el s'a născut din hărnicia femeii, care zi de zi cu acul 'n mână și-a scris pe pânză inecurile inimii, căci ea cosea și plângea de multeori; ori dacă nu plângea, totuș gândul ei eră dus departe, departe de tot, iar acul, harnicul ac, tornă pe pânză toate câte le vedeă gândul in cale: locuri cu verdeață, cusute cu ibrișin verde, locuri de jale, cusute cu ibrișin negru, locuri sfinte cusute in cruci, locuri sângeroase cusute cu ibrișin roșu arzător și un răsărit de soare, și-un amurg de seară și-au găsit culoarea in acul femeilor noastre tocmai eum toate acestea și-au găsit talmăcirea in cântecele noastre din popor.

Cine a făcut dichiselile, cine a făcut cântecele populare?

Cine?

Puterea de plăsmuire a poporului român, bade Șofroane!

Ele n'au fost altceva, decât țîșnituri izvorite din frământarea sufletului nostru, pe cari, ne-având cui le spune, le-am așezat pe pânză ori am făcut din ele cântece.

Numai așa imi pot eu inchipui de unde ne-a rămas nouă frumoasele dichiseli de pe vremea veche!

Acum că de ce incep a se corci și a se impestriță, despre asta ne putem mai ușor da seama.

Noi suntem oameni săraci, și de altfel Dzeu ne-a binecuvântat să fim spornici in copii, ne pomenim numai așa ca intr'o glumă, c'avem la casă câte 3 fete și 2—3 feciori. Și tot *ăl mai mic* ii mai drăgălaș, tot *ăl mai mic* ii puiu tatii și tot *cea mai mică* ti puia mami! Așa că din puiu in puiu ne pomenim că mai să nu mai încăpem in casă.

Și atunci, stăi! că nu mai merge!

Trebue să mai rărîm din ei. Pe Ioniță și pe Niculiță ti băgăm slugulițe, pe Mărie și pe Dochie, le băgăm slujnicuțe, că-și căștigă îmbrăcămintea, hrana, și, mai au și-o mică sâmbrie.

Vezi aci e răul pentru fete, pentru muierile de mai târziu ale feciorilor nostri.

Ele mergând la oraș slujnicuțe, pe lângă că *se despart de ac și de războiul de țesut*, dar apoi mai învață și multe deprinderi rele, cari stau in mare dușmănie cu apucăturile cele bune ale sătenilor nostri.

Cred că nu odată ai văzut plecând din sat câte-o copilă la oraș să se bage slujnicuță. Ea pleacă îmbrăcată în opincuțe, în o iie groasă, peste ea o cătrintă, și un șurt, strânse c'un brâu gros iar pe de-asupra un clichin cu mâneci largi și-un bobouaș făcut din păr de bivoli.

Dar peste 3—4 ani, când aceeaș copilă vine 'n sat să-și caute părinții, doamne ce schimbare!

O vezi cu fața subțire de s'o tai c'un fir de păr, cu mâinile moi ca bumbacul, în cap c'o maramă de mătasă, de sub care flutură, în loc de frumoasele cosițe, un păr scărliont, ars cu fierul ca să stea creț, îmbrăcată în o iie din cel mai subțire jolgiu, c'o cătrintă de postav scump pe care șerpuiesc niște cusături minunate de mătasă (insă nu de ea cusute), c'un șurt tot de postav cusut și mai bogat, încinsă strâns c'un brâu numai în ținte, iar pe de-asupra c'o lăibărică de-ți ia vederea când o privești; în mână are o umbrelă de mătasă, în picioare nește păpuși de cea mai moale pele, cu vârfuri de lac. Și-așa calcă de sumet, și-așa face la fasoane, de să te miri și mai multe nu, că te gândești că dac'ai îmbracă-o în straie nemțești ai scoate din ea o doamnă, ști, numai ca aia.

Și când mamă-sa, de bucurie, pune ciauunul la foc și-i toarnă o mămăligă, cum îi datina pe la sate, cu curechiu, cu fasole, cu brânză, cu ce dă Dzeu, numai ce-o vezi că strâmbă din nas; și-i casa proastă, și nu-i place satu, și-și ferește păpușii de tină și de bălegar și . . . numai ce-o vezi peste 4—5 zile că fuge din sat, că i-se pare c'ar fi păcat să-și mănce zilele între prostime, ea care-i făcută pentru traiu mai bun.

Vezi acum, bade Șofroane, dacă nepotul Dtale, merge cătană și are nenorocul să între în mrejele ei și prinde a o 'ndrăgi, și-o ia de nevastă, apoi vi mănca și Dta cafeiu în loc de mămăligă cu brânză, da războiu în casă nu-i vedeă, da pănură țăsută nu-i duce 'n târg și coșarul nici toamna nu va mai fi plin.

Așa dară, iată cine ne corcește portul! iată cine aduce în sat patima luxului!

Să facem dar, cum D-zeu ne-a milui, și să nu mai trimitem fetele noastre slujnice la oraș, că numai ele ne strică portul și ne duce la destrăbălarea vieții noastre! că vezi dta, bade Șofroane, muierile-s muieri și pace, dacă vede una că cealaltă îi mai înforfonată apoi nu se lasă până n'o fi și ea ca aia și așa se ia una după alta ca oile și ne duce și pe noi cu capul în lac.

Să ținem dar copilele noastre în sat, să le punem acul în mână, să scoatem războiul din șopru și să-l diregem, căci numai așa se va putea sugușa această rea apucătură din zilele noastre. Să nu ne uităm la cei 2—3 zloți pe lună, care i-ar câștiga, că cu prețul acelor vindem curățenia, cinstea și hărnicia femeilor noastre.

Că ele se deșteaptă la oraș — numai în rău! — auzi, bade Șofroane, *numai în rău!* — vorba lui Nițu: „că mie tare îmi vine a crede că noi mergem îndărăt!“ *Delasântioana.*

INCEPUTUL ȘI DESVOLTAREA BĂNCILOR POPULARE DIN ROMÂNIA.¹⁾

Vieța economică a satelor din România, până bine de curând, lipsită de orice organizație, eră lăsată în grija cămătarilor fără suflet, a căror acțiune de subminare de multeori se făcea sub ochii administrației nestatornice și în urma neinteresului multora dintre marii proprietari își putea deschide largi drumuri pentru ruina economică a sătenilor.

În vreme ce populația dela orașe, indeosebi întreprinzătorii, comercianții și marii proprietari aveau adăpost și sprijin financiar în Banca Națională a României, în Creditul urban, Banca agricolă, Creditul rural și alte așezăminte cu deplină putere financiară — populația satelor eră lăsată în știrea Domnului.

Când uzurăria condamabilă și lipsa ori-cărei organizații amenință să pustiască întreg avutul țăranilor, s'au ridicat însuflețiți din mijlocul satelor și în butul tuturor greutăților și în lipsa de orice scut și temelie legală au pornit agitația pentru înființarea de bănci populare sătești — chemate ca cu timpul să desrobească și să fie cel mai puternic sprijin al satelor din România.

Pe urmele acestei însuflețiri s'a înființat la 29 Octombrie 1891 prima bancă populară sătească din România, în comuna Dara, județul Buzău, sub numirea „Dumitra“. Operațiunile le-a început la 1 Noembrie a aceluiaș an, având 34 membri și capital de 127 Lei (azi cu capital de 2606 Lei 84 bani).

Mișcarea odată începută, ea s'a întins peste întreagă țara, dar au trebuit doi ani de propagandă însuflețitoare în scris și cu graiul viu, până când s'a înființat a doua bancă populară la 10 Martie 1893 în comuna Pucioasa, județul Dâmbovița sub numirea „Țăranul“ cu 39 membri și capital de 1328 Lei (azi cu capital subscris de 11,333 Lei).

În acelaș an s'au mai înființat alte 5 bănci populare și anume: „Frăția“ în comuna Voinești, jud. Dâmbovița la 1 Iunie 1893 cu

¹⁾ Din broșura „Băncile populare din România“ de V. C. Osvadă.

21 membri și 45 Lei 40 bani capital (azi are capital de 111,317 Lei 81 bani). „*Caraiman*“ în comuna Breaza-de-sus, jud. Prahova la 26 Octomvrie 1893 cu 36 membri și 600 Lei capital (azi are capital de 524,578 Lei 72 bani). „*Trimbița*“ în comuna Gherghița jud. Prahova la 1 Iulie 1893 cu 82 membri și 1875 Lei 92 bani capital (azi nu mai există). „*Malul de-Răsună*“ în comuna Bezdeadu, jud. Dâmbovița la 15 August 1893 cu 24 membri și cu 1800 Lei capital (azi are capital de 20,002 Lei 5 bani). „*Lucea-fărul*“ în comuna Mircești jud. Putna la 9 Decemvrie 1893 cu 24 membri și 213 Lei capital (azi are capital de 1818 Lei).

În anii 1894 și 1895 nu s'a mai înființat nici o singură bancă populară; în 1896 s'au înființat trei (câte una în județele Prahova, R-Sărat și Tecuci). În anii 1897 până la 1900 s'au mai înființat alte 70 bănci populare nouă.

În anii 1901 și 1902 mișcarea a luat proporții foarte mari, în raport cu trecutul, căci în acești doi ani s'au înființat nu mai puțin ca 630 bănci nouă. Astfel cu sfârșitul anului 1902 erau în România în total 700 bănci populare cu un capital social de 4.250,600 Lei 13 bani.

În fruntea mișcării îi vedem pe harnicii și deșteptii învățători rurali, care împincați și de ministrii instrucțiunii publice — și ajutamați de preoți și alți fruntași ai satelor au făcut aproape minuni în jurul înființării băncilor populare.

Întreagă munca acestor însuflețiți, deși eră cu roade foarte frumoase nu-și aveă încă temelii solide, pe care să se poată înălța fără temeri mărețul edificiu al băncilor populare — deoarece înainte de anul 1903 băncile populare din România *nu aveau bază legală definitivă*. Legislatura României nu dădea înainte de 1903 nici un scut deosebit, nici un privilegiu, ba nu priveă băncile populare nici ca persoană morală, căci existența lor juridică nu eră recunoscută prin nici o lege. Băncile populare erau deci mai mult ori mai puțin alcătuirii cu caracter privat și de multeori individual și nu erau supuse nici unui fel de control public și nu aveau să dea nimănui socoteli despre gestiunea și sfârșiturile ajunse.

Recunoscându-se însă *în urmă* și din partea bărbaților dela cârma țării marea importanță și foloasele neprețuite ale instituției Băncilor populare pentru populația satelor — în anul 1903 parlamentul a votat la 28 Martie „*Legea asupra Băncilor populare sătești și a Casei lor centrale*“.

Prin această lege *toate* băncile populare sătești se conzideră ca societăți comerciale (art. 2), iar acele bănci populare, care se conzistue în condițiile legii amintite au personalitate juridică (art. 3).

Pentru a veni în ajutorul și a asigură supraveghierea administrațiunii băncilor populare și a societăților cooperative de producțiune și conzumațiune, prin legea amintită statul a creat în București o *Casă centrală* a băncilor populare sătești, adăpostindu-o la început pe lângă *Creditul agricol*. Dela 1 Aprilie 1906

insă Casa centrală, ca să poată lucra mai cu ușurință și mai direct a fost despărțită de Creditul agricol și azi are o direcție generală deosebită funcționând ca persoană morală.

Dela intrarea în vigoare a legii din vorbă — mișcarea băncilor populare a luat un avânt neașteptat. În întreaga țară s'a pornit o nobilă întrecere pe de o parte în înființarea de nouă bănci, pe de altă parte în a reface actele constitutive și statutele și a le autentifica la judecătorii, ca să ajungă sub scutul noiei legi a băncilor populare.

După o muncă stăruitoare de 3 ani, cu finea anului 1905 erau în România în total 1849 bănci populare cu un capital subscris de 16.786,096 Lei 25 bani, din care eră efectiv solvit 12.665,824 Lei 91 bani. Fondurile de rezervă se urcau la cifra de 314,388 Lei 43 bani, iar fondurile culturale, filantropice etc. și donațiunile la suma de 41,919 Lei 23 bani.

În acelaș timp băncile populare administrau și Depuneri spre fructificare în sumă de 2.512,520 Lei 9 bani.

Adaugând la aceste sume beneficiile nete de 1.158,482 Lei 99 bani precum și Imprumuturile acordate băncilor populare de Casa centrală (la 265 bănci) în sumă de 686,943 Lei 57 bani — știm că Băncile populare sătești lucrau la finea anului 1905 cu capitaluri în total de 17.390,079 Lei 22 bani.

Numărul membrilor dela toate băncile populare a fost de 198,411.

Dintre băncile populare cel mai mare capital social și deplin vărsat îl are banca populară „Caraimanul“ din Breaza-de-sus în sumă de 524,578 Lei 72 bani, care de altfel are și cele mai mari depuneri spre fructificare în sumă de 88,370 Lei 13 bani.

Mai multe bănci populare sunt în județul Dâmbovița (100). Mai mari capitaluri au băncile din județul Prahova.

Toate datele de până aci prezintă situațiile până la finea anului 1905. Dar ca să ne convingem despre puterea cu care cucerește mișcarea băncilor populare însemnăm că dela 1 Ianuarie până la 1 August a anului curent s'au înființat 140 bănci nouă, așa că la această dată numărul băncilor populare, în afară de cele 37 bănci desființate în decursul timpului eră de 1987.

În afară de aceste bănci cu sprijinul Casei centrale și în legătură cu băncile sătești, care toate sunt de credit, în timpul din urmă s'au mai alcătuit 37 obștii sătești (tovărășii pentru arândare) cu 4503 membri, care au arândat pământ în întindere de 41,437 hectare pe prețul de 1.259,958 Lei.

Se mai pregătește încă constituirea alor 11 obștii sătești.

Tot în legătură cu Centrala și cu băncile sătești s'au mai înființat 28 însoțiri de conzum, 3 tovrărășii pentru cumpărarea de mașini agricole, 2 brutării, 3 lăptării, 2 țesătorii și 1 grădinărie.

Aceasta e schița generală a începutului și a sfârșitului ajunse de mântuitoarea instituție a băncilor populare din România.

POMĂRITUL ȘI FOLOASELE LUI.

(Continuare).

De aceea eu unul, care cunosc grădinile și pometele țărănilor noștri și știu cum în grădinile lor sunt grămădiți pomi peste pomi, cum pomi răsăriți din rădăcinile altora, ori din sămburi căzuți în jurul pomilor mai bătrâni, umplu tot locul din grădină și prefac grădina într'o adevărată pădure, — eu unul n'aș pune premii pentru cei ce mai sădesc pomi în o astfel de grădină, ci pentru aceia, cari scot pomii din ea și îi răresc astfel, ca între ei, dacă nu opt, dar barem șase stânjini să fie loc gol, în lung și în lat dela un pom până la altul. Iar acolo unde printre pomi se fac sămănături, locul liber între un pom și altul trebuie să fie cel puțin de zece stângini, pentruca razele soarelui și ploaia să poată străbate printre pomi și la sămănăturile dintre ei.

Pân'aici am fi în curat cu depărtarea ce trebuie să fie între un pom și altul. Dar apoi să nu uităm, că pomul trebuie să se hrănească din pământ și că deci el numai acolo va trăi unde în pământ va afla hrana trebuincioasă. — Grădina despre care am vorbit mai sus, odinioară pădure — înzădar vom scoate pomii netrebniți din ea, pentrucă ca și așa nu va fi în stare să dea hrana trebuincioasă, nici pomilor cari au mai rămas întrânsa. — Pentruce? Pentrucă mulțimea de pomi aflați pân'aci întrânsa au supt tot sucule din pământ și acesta a rămas acum sterp și pentru pomii cari au mai rămas întrânsul.

Starea asta, când pământul nu mai poate să hrănească pomii ori plantele ce se află pe el, se numește: *oboseală*. Și ea vine de acolo, că pomii ori plantele aflătoare de multă vreme pe acelaș pământ în cursul vremurilor au supt din pământ toată vloga care e de lipsă spre hrana acelor pomi. De aceea nu este bine ca într'un loc, unde s'a aflat un anumit pom, să sădești, dacă acesta pierе, un alt pom de acelaș soi. Din această cauză e de mare folos și la arături să schimbi mereu sămânțele. Pentrucă, dacă pe un loc, fie el cât de bun, vei sămăna într'una tot grâu ori tot cucuruz, dela o vreme nu se va mai face; pecând dacă vei sămăna odată grâu, după aceea cucuruz, apoi cartofi și numai după aceea iar grâu, grăul acum se va face cum se cade.

Spre înțelegerea celor zise, trebuie să mai spun că fiecare soi de plantă și de pom trage altfel de materie din pământ, după cum îi priește la creșterea sa. De aceea p. e.: într'un pământ unde grăul nu se mai face cum se cade, porumbul poate da încă roade destul de bune. De aceea mai departe într'un loc în care p. e. zeci de ani a stat un măr, alt măr pus în locul lui nu se va mai desvoltă cum se cade, pe când un prun sau un nuc, dacă pământul este altcum bun, poate să aducă încă roade imbelșugate.

După ce am arătat că pomul ca și ori și ce altă plantă își trage din pământ hrana sa, lucru firesc că numai din acel pământ ș'o va putea trage, în care o va afla. Va să zică pământul în care

plantezi pomi trebuie să fie bun, roditor. — Bun însă pentru pomet este mai fiecare pământ, care nu este apătos sau supt și istovit de tot de plantele ce sau aflat mai 'nainte într'ânsul. Dar chiar și pământul nepotrivit pentru pomet se poate direge, delăturându-se relele ce-l bântue și dându-i-se materiile ce-'i lipsesc.

Astfel s. p. pământul apătos poate fi îndreptat, trăgându-se șanțuri cari să îndepărteze apa dintr'ânsul. Iar pământul supt și obosit, sau din firea lui neroditor să direge prin aceea, că se rigolează, adecă se sapă foarte adânc de două până la trei urme și pământul cel neroditor din fund se scoate la suprafața pământului, iar cel bun de deasupra se așează dedesupt. În modul acesta pământul rău, expus ploilor, frigului și razelor soarelui se face bun și fraget. Și pătrunzând ploile, frigul și căldura razelor soarelui în pământul răsfirat, se câștigă un strat gros de pământ bun, căruia mai cându-i-se încă și gunoiu deajuns, *ingropat* în el, astfel câștigăm un strat gros de pământ în care rădăcinile pomilor și ale plantelor se pot adânci după plac, pot trage din el hrana trebuincioasă și pot astfel hrăni și desvoltă pe deplin plantele și pomii plantați în acest strat de pământ.

Dar și când nu se rigolează pământul întreg, locul unde au să se planteze pomi, negreșit trebuie mai 'nainte rigolat. Trebuie făcută o groapă de cel puțin trei urme în lung, în lat și în afunzime, din care să scoate tot pământul și se lasă neastupată, de toamna până primăvara, ori de primăvara până toamna. Pământul scos se curăță de rădăcini, se mestecă apoi cu pământ bun și odihnit, ori cu gunoiu putred și cu var și apoi se infundă groapa cu el cel puțin cu 8 zile înainte de ce se plantează pomul, că astfel să aibă vreme să se așeze, căci altcum s'ar așeză mai târziu cu pom cu tot și pomul ar veni să stea prea afund plantat în pământ și din pricina asta nu s'ar mai putea desvoltă cum se cade.

Plantarea pomului se face astfel, că pomul se pune în mijlocul groapei, se răsfiră apoi rădăcinile lui în toate părțile și se vără pământ printre ele, apoi se pune pământ deasupra rădăcinilor și pomul se ridică de mai multe ori în sus și se scutură, ca astfel pământul să străbată bine printre rădăcini, la urmă se calcă și apoi se udă bine, ca pământul să se prindă de rădăcini.

Un pom astfel pus negreșit se va prinde și va aduce bucurie stăpânului său, dacă va fi fost tinăr și în putere și va fi avut rădăcini sănătoase, cari să-și poată îndeplini chemarea lor. Când însă, — ca de obicei — se face o groapă numai cât o căciulă, când groapa asta se face într'un pământ traversat din toate părțile de rădăcinile altor pomi și când apoi pomul se grămădește cu rădăcinile sale într'o astfel de groapă: atunci e pagubă de muncă și de pomișor căci el deși cumva, ca prin minune, se va prinde, roade și mai ales roade bune și frumoase nu va da niciodată.

(Va urma).

DIN POPOR.

In cel vârvuț de opecină
Ieste-o cruce de cetină.
Pe din jos de cetinea
Ieste-o mândră floricea.
„Du-te mândruț și o ia
Uită de dragostea mea!“
C'amu-i vremea de doi ai,
De când la inimă 'mi stai.
Num'on an de s'ar mai trece

Nimic nu ne despărțește.
Nici mă-ta, nici tată-to
Nici Vlădicu din Ghisou (Ghisău)
Nici mă-ta, nici ai tăi frați,
Nici Vlădicu din oraș.
De-o țineă giulișu¹⁾ lung
De-acea ne-om iubi mai mult;
De-o țineă giulișu mare
De-acea ne-om iubi mai tare.

¹⁾ Ședința.

ȘTIRI.

In zilele aceste și-a început din nou călătoriile sale prin Ardeal, artistul *Zuharie Bârsan* care va da împreună cu alți artiști piese de teatru în orașele noastre mai de frunte. Zilele aceste joacă în Brașov, de unde va veni la Sibiu. Teatrul, pe lângă că e un mijloc de cea mai curată petrecere, e și un prilej de învățătură. Indesebi la noi are mare însemnătate. Prin el ne putem cultivă limba și înaintă cultura românească.

In 19 Nov. n. se va țineă adunarea societății fondului de teatru în *Cohalm*.

In 12 Nov. n. se va debate la curtea cu jurați din Cluj procesul de agitație intentat redactorului acestei reviste pentru publicarea articolului „Poveste de jale“ din „Țara noastră“.

In 19 Nov. n. se va debate la tribunalul din Sibiu procesul intentat redactorului acestei reviste pentru publicarea articolelor: „Țineți-vă portul“, „Soboarele bisericii“, „Cum să vorbim“, „Cum să scriem“ din „Țara noastră“.

Zilele aceste a fost ascultat la poliția din loc dl Oct. Tăslăuanu redactorul rev. „Luceafărul“ pentru publicarea mai multor articole.